

УДК 94(477)

Чумаченко О. А.¹, Горовий А. Д.²

¹ канд. іст. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. УФКС-414 НУ «Запорізька політехніка»

СТОЛИЦЯ ГЕТЬМАНСЬКОЇ УКРАЇНИ: ДО 400-РІЧЧЯ ЗАСНУВАННЯ М. БАТУРИНА

Актуальність роботи полягає у визначенні ролі м. Батурина в історичній та культурній спадщині Української держави.

2025 р. виповнюється 400 років з часу заснування м. Батурина. Ще в 1625 р. було відбудовано Батуринську фортецю і засновано місто. З часом м. Батурин стало столицею Лівобережної України, що дало поштовх розвитку

політичного зросту, військового зростання та культурного розквіту сучасної території держави.

У 1669 р. гетьман Д. Многогрішний обрав м. Батурин своєю резиденцією. У наступні роки столицею управляв І. Самойлович. З 1672-го до 1708-го – І. Мазепа, а з 1750-го до 1764-го – останній гетьман України К. Розумовський. Саме тому називають м. Батурин гетьманською столицею.

Батурин розташований у межах крайньої південно-східної частини Чернігівського Полісся, на лівому березі річки Сейму, у зоні поступового переходу від поліських до лісостепових ландшафтів, чим зумовлена різноманітність комплексу природних умов та ресурсів.

У геоструктурному відношенні територія відноситься до Дніпровсько-Донецької западини, вивпненої потужною товщею (декілька кілометрів) осадових відкладень крейди, палеогену та четвертинних. Останні представляють інженерно-геологічний шар і мають потужність у межах міста понад 10 – 50 м.

Під час громадянської війни в районі Батурина велися бої між Добровольчою армією і Червоною гвардією.

Перша сільськогосподарська артіль, що з'явилася в Батурині з приходом більшовицької влади, мала назву «імені Леніна». Згодом утворено колгоспи: «імені Сталіна», «імені Будьного», «Червоний маяк», «імені Шевченка». Всі вони пройшли шлях укрупнення, а після об'єднання з колгоспом «імені Комінтерну» сусіднього села Матіївка, у Батурині залишився один колгосп – «XXI з'їзду КПРС» (скорочено – «XXI партз'їзд»). У 1991 р. він змінив назву на «Присеймів'я».

З 1932 р. в Батурині діяв промисловий завод. У 1933 р. відкрито середню школу, у 1934 р. – електростанцію і кінотеатр, у 1935 р. – маслозавод.

Під час організованого радянською владою Голодомору 1932-1933 рр. померло щонайменше 117 жителів міста.

З вересня 1941 р. по вересень 1943 р. Батурин був окупований нацистськими військами. Під час Другої світової війни знищено 6 споруд підприємств та закладів і 35 будинків житлового фонду. На 1946 р. житлова забудова села була представлена переважно одноповерховими дерев'яними будинками під солом'яними дахами.

До ювілейної дати з часу заснування Батурина працівниками відділу наукової інформації та бібліографії Чернігівської ОУНБ імені Софії та Олександра Русових створена віртуальна книжкова виставка «Батурин – гетьманська столиця». Вона буде корисна всім, хто цікавиться багатомістовою історією цього легендарного міста.